

NOTA INFORMATIVĂ
**la proiectul Hotărîrii Guvernului cu privire la crearea Direcției de asistență medicală
penitenciară**

Condițiile ce au impus elaborarea proiectului și finalitățile urmărite

Adoptarea Hotărîrii Guvernului cu privire la crearea Direcției de asistență medicală penitenciară (în continuare Direcția generală) are drept scop eficientizarea activității serviciilor medicale din subdiviziunile Departamentului instituțiilor penitenciare și sporirea calității asistenței medicale acordată persoanelor private de libertate, prin asigurarea echivalenței acestora cu serviciile medicale prestate în sistemul public de sănătate.

De asemenea, prezentul proiect are drept scop sporirea independenței financiare și decizionale a lucrătorilor medicali față de administrația penitenciară, inclusiv pentru consolidarea mecanismului de raportare către procuror a tuturor cazurilor de depistare la deținuți a leziunilor corporale, urmare a aplicării pretinșelor acte de tortură sau rele tratamente.

Aceasta, de asemenea, va permite ajustarea serviciilor medicale din cadrul subdiviziunilor Departamentului instituțiilor penitenciare la standardele naționale de evaluare și acreditate.

Implementarea acțiunii propuse va contribui la onorarea angajamentelor Republicii Moldova asumate în Acordul-cadru de împrumut cu Banca de Dezvoltare a Consiliului European pentru realizarea Proiectului de construcție a penitenciarului din Chișinău (ratificat prin Legea nr. 295 din 12 decembrie 2013). Totodată va fi implementată acțiunea 6.4.5 (1) „*Elaborarea proiectului de modificare a cadrului normativ pentru asigurarea independenței profesionale a lucrătorilor medicali din locurile de detenție, prin transferul lor în subordinea Ministerului Sănătății, pentru a conferi valoare probatorie examenului medical independent în cazurile de pretinse acte de tortură, pentru eliminarea contradicțiilor în ceea ce privește calificarea acțiunilor drept acte de tortură și pentru îndeplinirea pedepselor pentru actele de tortură în corelare cu gravitatea acestora*” din Planul de acțiuni pentru implementarea Strategiei de reformă a sectorului justiției pentru anii 2011-2016, aprobat prin Hotărîrea Parlamentului nr. 6 din 16 februarie 2012.

În 2012 de către Organizația Mondială a Sănătății în comun cu Agenția Națiunilor Unite pentru Combaterea Drogurilor și Criminalității (UNODC) a fost realizată misiunea de evaluare a serviciilor medicale în sectorul penitenciar al Republicii Moldova. Misiunea a propus 3 scenarii diferite pentru reorganizarea serviciilor de sănătate:

1. Crearea unei direcții - parte a Ministerului Justiției, dar separată de Departamentul Instituțiilor Penitenciare;

2. Un sistem mixt, în care Ministerul Sănătății este răspunzător de anumite servicii specializate și Ministerul Justiției este responsabil pentru serviciile de asistență medicală primară (AMP).

3. Transferul întregii responsabilități către Ministerul Sănătății.

Comitetul Interministerial pentru Planificare Strategică, a acceptat pentru implementare opțiunea nr.2, care prevede implementarea unui sistem mixt de organizare a sănătății penitenciare. Pentru implementarea opțiunii a fost elaborat Planul de acțiuni pentru reorganizarea serviciilor medicale din penitenciare, care a fost aprobat, prin HG nr.901 din 27.10.2014 (publicat în Monitorul Oficial nr. 325-332).

În contextul celor expuse supra, prezentăm și alte concluzii importante ale misiunii de evaluare:

- Serviciile de asistență medicală primară par să fie adecvate, dar procesul de tratament este complicat din cauza echipamentelor învechite.

- Insuficiența funcțiilor de personal medical față de volumul de muncă în închisori, care este extrem de mare, având în vedere și mediul de lucru stresant.

- Lucrătorii medicali au o independență limitată profesională, îndeplinesc sarcini care nu sunt legate direct de responsabilitățile lor profesionale. Afectează negativ relațiile de încredere

dintre deținuți și personalul medical - problemelor de ordin etic.

- Lucrătorii medicali nu au norme specifice care să stabilească rolul și responsabilitățile lor în penitenciar sau altă subdiviziune a Departamentului instituțiilor penitenciare. Prin urmare, puțini dintre ei rămân în instituție pentru un termen mai îndelungat.

- Nu există o evaluare și acreditare pentru Serviciile de Asistență Medicală ale Ministerului Justiției.

- Bugetul Direcției medicale în sistemul penitenciar este parte a bugetului general pentru instituțiile de detenție și Direcția Medicală dispune de influență limitată asupra cheltuielilor pentru îmbunătățirea serviciilor de asistență medicală.

- În toate punctele medicale, o mare parte a echipamentului medical în folosință este nefuncțional sau depășit, iar echipamentele noi au provenit aproape în totalitate din donații externe.

- Lucrătorii medicali ai sistemului penitenciar sunt reatestați de comisiile de specialitate ale Ministerului Sănătății.

Faptul că rolul lucrătorului medical din penitenciare este diminuat de către administrația penitenciarului, manifestat și prin faptul că cei din urmă pot dispune implicarea personalului serviciilor medicale în activități nespecifice domeniului de activitate (percheziții, escortarea deținuților, participarea în grupele operative pentru întărirea regimului de detenție participarea la luarea deciziei de aplicare a sancțiunii de izolare disciplinară), a impus crearea unei structuri independente de asigurare a asistenței medicale persoanelor deținute în penitenciare.

De asemenea, unele atribuții ale acestora, reglementate de legislația execuțional penală, nu se realizează datorită ambiguității reglementărilor normative (ex. nu se implementează corespunzător prevederile: 1) pct.515 al Statutului executării pedepselor de către condamnați „Medicul care efectuează examenul medical are obligația de a sesiza procurorul în cazul în care constată că deținutul a fost supus torturii, tratamentelor cu cruzime inumane sau degradante ori la alte rele tratamente, precum și obligația de a consemna în fișa medicală cele constatate și declarațiile deținutului în legătură cu aceasta.”, în fapt această informare se realizează prin intermediul administrației penitenciarului, similar cu acțiunile necesare de întreprins conform pct. 26, din Statut „Despre constatările existenței leziunilor corporale la deținuții parveniți în penitenciar administrația instituției este obligată să înștiințeze în scris, în cel mai scurt termen, Departamentul Instituțiilor Penitenciare și organul teritorial al Procuraturii în circumscripția căruia este dislocat penitenciarul; 2) pct.511 al Statutului executării pedepselor de către condamnați: „Șeful penitenciarului este obligat să ia cunoștință de raportul și de recomandările medicului și ale unității medicale și să întreprindă urgent măsurile necesare, de asemenea și pct.512 „În cazul în care șeful penitenciarului consideră că, în cadrul penitenciarului, respectarea recomandărilor este imposibilă sau că acestea sînt inacceptabile, el prezintă Departamentului Instituțiilor Penitenciare un raport, cu anexarea concluziilor medicului sau ale unității medicale”).

De menționat că, datorită complexității problemei și recomandărilor experților misiunii de către Comitetul Interministerial pentru Planificare Strategică (CIPS) (la 26 martie 2014) a fost acceptată următoarea formulă de reformare a serviciilor medicale:

- Crearea în cadrul sistemului penitenciar a subdiviziunii subordonate independente „Direcției generale de asistență medicală persoanelor deținute în penitenciare”;

Aceasta reorganizare urmează a fi implementată pentru o perioadă de 2 ani, cu efectuarea unei evaluări a rezultatelor determinate ca urmare a nivelului intervenției și ar reprezenta o soluție tranzitorie pentru identificarea celui mai eficient model, de organizare a serviciilor medicale din sistemul penitenciar.

În procesul elaborării proiectului propus pentru examinare s-a asigurat includerea tuturor aspectelor importante relevate în Planul de acțiuni pentru reorganizarea serviciilor medicale din penitenciare pe anii 2015–2016, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr. 901 din 27 octombrie

2014.

Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi

În vederea implementării reformei descrise la rubrica precedentă, prin intermediul prezentului proiect, în baza Direcției medicale din Departamentul instituțiilor penitenciare și serviciile medicale din cadrul subdiviziunilor Departamentului instituțiilor penitenciare, se crează Direcția de asistență medicală penitenciară. Direcția va avea statut de persoană juridică de drept public, care va dispune de ștampilă cu denumirea sa în limba de stat, precum și de conturi trezoreriale și de mijloace financiare și materiale.

Acest mod de organizare va contribui la sporirea independenței administrative și financiare a personalului medical față de conducerea instituțiilor penitenciare. Pentru asigurarea bunei implementări a acestui proiect de Hotărâre de Guvern, Ministerul Justiției își asumă responsabilitatea pentru aprobarea organigramei și Regulamentului privind organizarea și funcționarea Direcția de asistență medicală penitenciară.

De asemenea, pentru a asigura buna funcționare a Direcției nou-create, precum și pentru a evita cheltuielile suplimentare de la bugetul de stat pentru asigurarea tehnico-materială a noii structuri, propunem transmiterea activelor și pasivelor, mijloacelor fixe și a altor bunuri materiale, de care dispun în prezent serviciile medicale din penitenciare, la balanța Direcției.

Actualii angajați ai Direcției medicale din Departamentul instituțiilor penitenciare și serviciilor medicale din cadrul subdiviziunilor Departamentului instituțiilor penitenciare vor fi transferați în Direcția de asistență medicală penitenciară din subordinea Departamentului Instituțiilor Penitenciare.

Fundamentarea economico-financiară

Cheltuielile ce țin de realizarea proiectului de față vor fi suportate din contul bugetului de stat alocat sistemului penitenciar după cum urmează:

Conform Normativelor de state aprobate de către Ministerul Sănătății (ordinul nr. 100 din 10.03.2008), precum și în conformitate cu calculele estimative efectuate, în sistemul penitenciar sunt necesare 570 funcții medicale. În prezent, în cadrul Direcției medicale a Departamentului Instituțiilor Penitenciare, precum și în serviciile medicale din cadrul instituțiilor penitenciare există 260 de funcții medicale. Drept urmare, pentru a corespunde standardelor stabilite în normativele indicate supra, sînt necesare 310 funcții medicale suplimentare.

Pentru a simplifica calcularea estimativă a salariilor, s-a reieșit din prezumția că tot personalul medical (atit medici, cît și personal medical auxiliar) va avea un salariu mediu de aproximativ 5000 lei/lună.

$310 \text{ funcții medicale} \times 5000 \text{ lei/lună} = 1\,550\,000 \text{ lei/lună. (aproximativ)}$

$1\,550\,000 \text{ lei/lună} \times 12 \text{ luni} = 18\,660\,000 \text{ lei/an. (aproximativ)}$

Totodată, pentru asigurarea escortării deținuților de către personalul medical, este necesar suplینirea cu 84 de funcții de escortare, responsabile doar de domeniu menționat, reieșind din aceeași prezumție specificată supra.

$84 \text{ funcții de escortare} \times 4000 \text{ lei/lună} = 336\,000 \text{ lei/lună. (aproximativ)}$

$336\,000 \text{ lei/lună} \times 12 \text{ luni} = 4\,032\,000 \text{ lei/an. (aproximativ)}$

Impactul proiectului

Proiectul va avea un impact semnificativ pentru asigurarea independenței profesionale a lucrătorilor medicali din locurile de detenție.

De asemenea, drept urmare a adoptării prezentului proiect, se va contribui la sporirea independenței financiare și decizionale a lucrătorilor medicali față de administrația penitenciară. Un alt efect al acestui proiect va fi neimplicarea lucrătorilor medicali în privința emiterii actului decizional în materie disciplinară și implicarea deplină a acestora în activități cotidiene cu caracter medical.

Modul de incorporare a proiectului în sistemul actelor normative în vigoare.

Drept urmare a aprobării prezentului proiect, va fi necesară aprobarea de către Ministerului Justiției a Regulamentului privind organizarea și funcționarea Direcția de asistență medicală

penitenciară.

Avizarea și consultarea publică a proiectului

În scopul respectării prevederilor Legii nr.239 din 13 noiembrie 2008 privind transparența în procesul decizional, proiectul a fost plasat pe pagina web oficială a Ministerului Justiției www.justice.gov.md, la directoriul *Transparența decizională*, secțiunea *Proiecte de acte normative remise spre coordonare*.

Viceministru

Nicolae EȘANU